

AGNIESZKA PRZYWARA

## **BIBLIOTEKA WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W RZESZOWIE: DWADZIEŚCIA LAT ISTNIENIA**

Żadna wyższa uczelnia, chcąc kształcić na dobrym poziomie swoich studentów, nie może istnieć bez biblioteki. Mimo szybkiego rozwoju nowoczesnych technik, książka wciąż zajmuje prymarne miejsce w pracy naukowej, jako główne źródło dla danego tematu. Aby jednak zapewnić osobom piszącym dobry warsztat, trzeba w pierwszej kolejności przygotować odpowiedni księgozbiór, dzięki któremu można odnaleźć interesujące danego autora materiały i informacje.

Wśród szkół wyższych, jakie istnieją na całym świecie, są takie, które w pewien sposób odbiegają swoim charakterem od pozostałych. To seminaria duchowne, zajmujące się wielopoziomą formacją młodych ludzi chcących poświęcić się służbie dla Boga oraz ludzi. Aby w pełni przygotować alumnów do tej służby, należy ukształtować ich nie tylko na duchowych przewodników wiernych świeckich, ale także wykształcić w nich odpowiedni poziom intelektualny, pozwalający na odnalezienie się w szybko rozwijającym się tzw. społeczeństwie informacyjnym. By sprostać temu zadaniu potrzeba dobrego zaplecza naukowo-oświatowego. Rolę tę przyjmują na siebie biblioteki, które najczęściej stanowią integralne części seminariów duchownych.

---

MGR AGNIESZKA PRZYWARA, mgr bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, od blisko 10 lat pracownik Biblioteki WSD w Rzeszowie. Zajmuje się informacją naukową oraz bibliologią. Jej szczególną pasją są stare druki i troska o kulturę języka polskiego. Kontakt: [anesa.hirt@gmail.com](mailto:anesa.hirt@gmail.com)

Jedną z uczelni na mapie szkolnictwa wyższego w Rzeszowie jest Wyższe Seminarium Duchowne, powołane do życia w związku z utworzeniem w roku 1992 diecezji rzeszowskiej. Nowa jednostka terytorialna Kościoła katolickiego w Polsce powstała na mocy bulli papieskiej „Totus Tuus Poloniae Populus” z dnia 25 marca 1992 roku<sup>1</sup>. Ta decyzja pociągnęła za sobą potrzebę powołania do życia seminarium duchownego, które zostało zlokalizowane w dawnym hotelu pracowniczym przy ul. Wetlińskiej 4. Pod koniec roku 2008, w związku ze zmianą nazw ulic w Rzeszowie, przekształceniu uległ adres siedziby WSD na ul. Połonińską 25. Jeszcze przed powstaniem tej uczelni, władze diecezjalne zadbały o tworzenie zaplecza naukowego dla przyszłych kleryków i kadry naukowej. Na początku 1993 roku ukazała się odezwa Księdza Biskupa Ordynariusza, skierowana do duchowieństwa i świeckich w nowopowstałej diecezji z prośbą o pomoc w zgromadzeniu księgozbioru dla przygotowywanej placówki naukowo-dydaktycznej, jaką miało się stać Wyższe Seminarium Duchowne<sup>2</sup>. W odpowiedzi na ten apel zebrano sporą liczbę książek, które miały stanowić załączek tworzącej się biblioteki.

W pierwszych latach swojej działalności, biblioteka służyła jedynie alumnom i profesorom wykładającym w Seminarium. Jednakże rozważano możliwość, by w dalszej perspektywie umożliwić dostęp do zbiorów także osobom z zewnątrz. W kolejnych latach organizacja biblioteki stawała się coraz prężniejsza. Wielkim wsparciem była praca osób świeckich, jednakże wciąż miała ona charakter wolontariatu. Dopiero w roku 2004 zatrudniono na stałe dwie osoby, gdyż dynamika rozwoju biblioteki wymagała pełnowymiarowego zatrudnienia przygotowanych do tego pracowników. W tym samym roku zostało przeprowadzone pierwsze skontrum w księgozbiornie głównym. Ujawniło ono sporą ilość braków, przez co zaostrzono warunki dostępu do magazynów. W roku 2006 rozpoczęto komputeryzację tutejszej biblioteki<sup>3</sup>. W tym samym roku podjęto się zakrojonego na szeroką skalę przedsięwzięcia związanego z reorganizacją istniejących zakładów naukowych. Wiązało się to m.in. ze zmianą dotychczasowego układu alfabetycznego na numeryczny. Ułatwiło to znacznie korzystanie z tych księgozbiorów. Wychodząc także naprzeciw oczekiwaniom czytelniczym, utworzono nowy zakład naukowy – nauk społecznych i prawa<sup>4</sup>.

<sup>1</sup> Dekret Nuncjatury Apostolskiej w Polsce, „Zwiastowanie” 1992, nr 1, s. 12-13.

<sup>2</sup> Zob. K. Górny, *Odezwa do duchowieństwa i wiernych świeckich*, „Zwiastowanie” 1993, nr 2, s. 57.

<sup>3</sup> A. Przywara, *Bibliothecam tibi aptavi...*, [Cz. 1], „Znak Łaski” 2005, nr 3-4, s. 20.

<sup>4</sup> *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie*

Wraz z upływem lat Biblioteka WSD coraz bardziej stawała się widoczną na mapie bibliotekarskiej nie tylko Rzeszowa ale i całego województwa. W marcu 2012 roku biblioteka zmagala się z zalaniem sporej części księgozbioru dubletów. Zniszczeniu uległo około 5000 książek.

Na przełomie 2012 i 2013 roku Wyższe Seminarium Duchowne zostało przeniesione do nowego budynku w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie przy ul. Witolda 110a. Również biblioteka seminaryjna znalazła tam swoje miejsce. Obecnie trwa proces łączenia tej placówki z księżnicą instytutową.

### **Pracownicy**

Tworzona od podstaw biblioteka seminaryjna wymagała osoby, która zajęłaby się wstępną organizacją i porządkowaniem napływających darów. Pierwszym opiekunem tej księżnicy został ks. dr Stanisław Nabywaniec. Dzięki jego zaangażowaniu nowopowstająca placówka szybko przygotowywała się do swojej działalności. Ksiądz Stanisław pełnił swoją funkcję do roku 1999. Wówczas na stanowisko opiekuna/dyrektora został mianowany ks. dr Krzysztof Tyburowski. Nowy zwierzchnik z ogromnym zapałem i poświęceniem kontynuował rozpoczęte prace, jak i starał się o dalszy rozwój powierzonej sobie placówki naukowej. W roku 2005 ks. Krzysztof odszedł ze stanowiska dyrektora, a jego miejsce zajął ks. dr Andrzej Motyka, który swoją funkcję pełnił do roku 2008, kiedy to nastąpiła kolejna zmiana przełożonego biblioteki. Nowym dyrektorem został ks. dr Jan Kulig.

W pierwszych latach, oprócz grupy kleryków pomagających w porządkowaniu księgozbioru, w Bibliotece WSD pracowały dwie osoby świeckie. Ich pomoc była nieoceniona, gdyż obie panie były emerytowanymi zawodowymi bibliotekarkami. W ramach wolontariatu poświęcały swój czas, służąc radą i fachową pomocą. Pani Alicja Cieplak była magistrem bibliotekoznawstwa, a pani Weronika Drozdowska ukończyła specjalistyczny kurs bibliotekarski. Dzięki ich wielkiemu poświęceniu bardzo szybko powstał główny zrąb seminaryjnej księżnicy. W roku 2004, z racji wieku obu pań jak i bardzo dynamicznego rozwoju biblioteki, zostały zatrudnione dwie nowe osoby na stanowiska bibliotekarzy w pełnym wymiarze godzin. Wiązało się to także z tym, że w latach 2004/2005 zaczęto opracowywać i katalogować zbiór wydawnictw ciągłych [czasopism]. Tym działem zajęła się pani Ewa Drozdowska, długoletni pracownik Archiwum Państwowego, gdzie ukończyła specjalistyczny kurs archiwisty. Druga osoba – pani Agnieszka Przywara, magister informacji naukowej i bi-

bliotekoznawstwa, skupiła się na dalszym opracowywaniu druków zwartych. Od roku 2006 zajęła się także komputeryzacją zbiorów bibliotecznych. Pod jej opieką znajdują się również zbiory specjalne: stare druki i księgozbiór dzieł wietnastowieczny. Udostępnianiem zbiorów początkowo zajmowali się klerycy, lecz z racji szybkiego rozwoju tutejszej placówki w roku 1999 skierowano do tej pracy siostrę Halinę Flis, która przez długie lata zajmowała się wypożyczeniami. W 2008 roku siostra Halina została przeniesiona na inną zakonną placówkę, a jej miejsce w Bibliotece WSD zajęła siostra Agnieszka Jamrozik.

**Tabela 1.** Osoby pracujące w Bibliotece WSD w poszczególnych latach.

Lata	Opiekun/Dyrektor	Pracownicy	
		Dział opracowań	Wypożyczalnia
1993-1999	Ks. dr Stanisław Nabywaniec	mgr Alicja Cieplak Weronika Drozdowska	-
1999-2005	Ks. dr Krzysztof Tyburowski	mgr Alicja Cieplak Weronika Drozdowska Od 2004 r. Ewa Drozdowska mgr Agnieszka Przywara	s. Halina Flis
2005-2008	Ks. dr Andrzej Motyka	Ewa Drozdowska mgr Agnieszka Przywara	s. Halina Flis
2008-	Ks. dr Jan Kulig	Ewa Drozdowska mgr Agnieszka Przywara	s. Agnieszka Jamrozik

Źródło: Dane własne autora.

### Pomieszczenia biblioteczne

Od samego początku dla potrzeb biblioteki zostały przeznaczone pomieszczenia znajdujące się na najniższej kondygnacji budynku głównego Seminarium. W pierwszych latach istnienia było to kilka małych salek, gdzie zostały umiejscowione zakłady naukowe i czytelnia ogólna. Poszerzający się stale księgozbiór wymagał miejsca. W tym celu przystosowywano kolejne pomieszczenia znajdujące się na tym samym poziomie. Pod koniec drugiej dekady działalności biblioteka zajmowała już całe najniższe piętro. W roku 2006 został wybudowany nowy obiekt, do którego przeniesiono salę konferencyjną. Dzięki

temu dotychczasową aulę przekształcono w przestronną i funkcjonalną czytelnię. Tutaj też trafiły księgozbiory zakładów naukowych, a miejsce po nich wykorzystano na magazyny dubletów i księgozbioru dziewiętnastowiecznego. Po przeniesieniu Biblioteki do siedziby Instytutu Teologiczno-Pastoralnego wszystkie zbiory zostały umieszczone w nowych, przestronnych magazynach.

## Księgozbiór

Zalążkiem księgozbioru tworzącej się ksiąźnicy seminaryjnej były dary, które zgromadzono po odezwie Biskupa Rzeszowskiego. Głównymi darczyńcami byli księża diecezjalni, osoby świeckie, zgromadzenia zakonne, liczne instytucje i organizacje z terenu całej diecezji jak i spoza niej. Bogaty zbiór książek i czasopism został подарowany przez ks. abp. Józefa Michalika z diecezji przemyskiej. Młodzieńską rzeszowską ksiąźnicę seminaryjną bardzo wsparli księża jezuici z Krakowa, jak również warszawskie wydawnictwo PAX, które podarowało wiele nowych interesujących pozycji książkowych. W krótkim czasie ofiarowane tytuły osiągnęły liczbę kilkunastu tysięcy woluminów. Porządkowaniem zgromadzonego księgozbioru zajęli się klerycy pod okiem doświadczonych bibliotekarzy<sup>5</sup>.

Priorytetem stało się przygotowanie warsztatu naukowego dla studiujących w WSD alumnów, jak i kadry profesorskiej. W związku z tym już w rok po rozpoczęciu działalności biblioteki skatalogowano część najpotrzebniejszych książek w ramach tzw. księgozbioru podręcznego i zakładów naukowych, w których wyodrębniono literaturę specjalistyczną związaną z profilem kształcenia w WSD<sup>6</sup>.

Biblioteka WSD jako integralna placówka seminarium kształtowała swój profil gromadzenia szczególnie pod kątem głównych użytkowników – alumnów, wykładowców i profesorów. Dlatego centralny zrąb całego księgozbioru stanowi literatura związana z naukami teologicznymi i pokrewnymi. Lecz obok tych dzieł znajdują się tu również książki z wiedzy ogólnej, literatury pięknej i popularnonaukowej. Wielką zaletą księgozbioru seminaryjnego jest fakt, że wiele ze zgromadzonych tu tytułów jest niedostępnych w innych bibliotekach na terenie województwa, zarówno publicznych jak i uczelnianych<sup>7</sup>. W początkowych latach istnienia wielką pomocą w rozbudowywaniu

<sup>5</sup> Z. Sokół, *Biblioteki Rzeszowa: przewodnik*, Rzeszów 1999, s. 121-122.

<sup>6</sup> U początku działalności Biblioteki WSD powstały cztery zakłady naukowe: filozoficzny, teologiczny, historyczny i egzegezy [biblijny] oraz czytelnia ogólna z tzw. księgozbiorem podręcznym. Zob. A. Przywara, *Starodruki w zbiorach Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie: zarys problematyki*, Rzeszów 2012, s. 18.

<sup>7</sup> A. Przywara, *Bibliothecam tibi aptavi...*, [Cz. 1], s. 20. Są to książki z różnych dziedzin,

księgozbioru specjalistycznego była stała współpraca z Komisją Rozwoju Kościoła z Grazu w Austrii. Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli Komisji Biblioteka WSD w Rzeszowie wzbogaciła się w cenne, obcojęzyczne wydawnictwa encyklopedyczne i słownikowe<sup>8</sup>.

Głównym źródłem pozyskiwania nowości jest zakup, ale też wciąż wpływające do tutejszej księżnicy dary. Od dwóch lat prowadzona jest szczegółowa selekcja tych książek pod kątem przydatności, w związku z ukształtowanym już profilem gromadzenia. Stan darowanych woluminów bywa bardzo różny. Zdarza się, że część egzemplarzy nie nadaje się do użytku. W przypadku pozycji cenniejszych prowadzone są prace intrologatorskie. Wśród wpływających do biblioteki darów trafiają się druki dziewiętnastowieczne i starsze. Od roku 2004 są one pieczołowicie gromadzone, zabezpieczane i badane. Wcześniej nie podlegały żadnemu procesowi analitycznemu. Wstępny katalog starych druków został opracowany w roku 2007. Dzięki zabiegom i staraniom pracowników biblioteki udaje się pozyskiwać wiele cennych ksiąg przechowywanych w parafiach, nie zawsze w warunkach odpowiednich dla tego typu zbiorów. Najważniejszą kwestią związaną z zabezpieczeniem najstarszego księgozbioru było poddanie tych ksiąg w roku 2011 procesowi fumigacyjnemu w pracowni konserwatorskiej Archiwum Państwowego w Przemyślu<sup>9</sup>.

Wśród książek zgromadzonych w Bibliotece WSD znajduje się ciekawy zbiór druków dziewiętnastowiecznych. Część z nich pierwotnie była skatalogowana w ramach księgozbioru głównego, lecz od roku 2010 postanowiono wyodrębnić woluminy z XIX stulecia i stworzyć osobny, jednolity zbiór, uwarunkowany datą wydania (zakres lat to 1810-1900). Księgi z lat 1801-1810 zostały dołączone do starych druków. Wiele ze zgromadzonych egzemplarzy dziewiętnastowiecznych posiada interesujące ilustracje, unikatowe oprawy czy artystyczne wyklejki. Te walory decydują o tym, że opisywany zbiór zyskuje nie tylko na wartości materialnej, ale i estetycznej<sup>10</sup>.

głównie z teologicznych i religioznawstwa, takie jak m. in. *Radość pielgrzymowania: 25 lat Rzeszowskiej Pieszej Pielgrzymki na Jasną Górę 1978-2002*, Rzeszów 2002, seria „Nowy Komentarz Biblijny” Edycji Św. Pawła, Stanisław Burzawa, *Rozwój teologii Adwentu* Kraków 1992, schematyzmy diecezjalne, J. S. Pelczar *Rozmyślenia o życiu kapłańskim*, t. 1-2 wydania z lat 1892-1936, ale i inne jak np. jedyny egzemplarz poza Biblioteką Narodową wykładów z Epigrafiki rzymskiej Bronisława Kruczkiewicza z roku 1913, zachowanych w postaci odbitki litograficznej.

<sup>8</sup> P. Pietrusiak, *Sprawozdanie z działalności WSD w Rzeszowie w roku akademickim 1998/1999*, „Resovia Sacra” 1999, nr 6, s. 318.

<sup>9</sup> A. Przywara, *Starodruki Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie*, „Zwiastowanie” 2011, nr 4, s. 132-133.

<sup>10</sup> Informacje własne autora.

Niemniej ciekawie przedstawia się zbiór czasopism przechowywanych w seminaryjnej księżnicy. Większość gromadzonych tutaj tytułów to periodyki naukowe, także w językach obcych. Można tu znaleźć wiele cennych wydawnictw niedostępnych w innych bibliotekach na terenie województwa. Najstarszym czasopismem przechowywanym w tutejszej bibliotece jest „Przyjaciel Chrześcijańskiej Prawdy”, które ukazywało się w Przemyślu w latach 1833-1840. Jest ono zaliczane do najstarszych periodyków o charakterze naukowym<sup>11</sup>. Od blisko dziesięciu lat zbiór ten jest szczegółowo opracowywany i katalogowany. Dzięki temu bardzo bogaty zasób wydawnictw ciągłych może być udostępniany szerszemu gronu czytelników. Głównym sposobem pozyskiwania tych wydawnictw jest prenumerata stała, wymiana międzybiblioteczna i dary. W ramach zbioru czasopism gromadzi się także tytuły nieobjęte opracowaniem głównym, tylko na tzw. kartotekę. Tutaj wpisanych jest 255 tytułów. Dodatkowo tworzony jest magazyn dubletów.

Biblioteka WSD posiada także zbiory pozaksiążkowe. Są to wydawnictwa audiowizualne, kartograficzne i druki muzyczne<sup>12</sup>.

**Tabela 2.** Zbiory Biblioteki WSD z uwzględnieniem wszystkich rodzajów materiałów bibliotecznych.

Rodzaj zbioru	Ilość
Wydawnictwa zwarte [księgozbiór główny, zakłady naukowe, czytelnia]	39397 wol. skatalog.
Wydawnictwa ciągłe	766 tytułów w ramach magazynu głównego
Dysertacje	726 egz.
Artykuły	284 art.
Zbiory audiowizualne	468 jednostek
Kartografia	41 map skatalog.
Druki muzyczne	48 wol. nieskatalog.
Księgozbiór dziewiętnastowieczny	281 wol. skatalog.; ok. 1020 nieskatalog.
Stare druki	37 tytułów w 28 wol. objętych katalogiem; 41 wol. nieoprac.

Źródło: Dane wg Inwentarzy Biblioteki WSD i informacje własne autora.

<sup>11</sup> A. Przywara, *Starodruki w zbiorach Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie : zarys...*, s. 21.

<sup>12</sup> Informacje własne autora.

**Tabela 3.** Ilość tytułów wpisanych do inwentarzy za poszczególne lata w zakładach naukowych, czytelnii ogólnej i księgozbiorze głównym.

Lata	Zakład egzegezy	Zakład teologii	Zakład filozofii	Zakład historii	Czytelnia ogólna	Zakład nauk społ.	Księg. główny
1993-1997	992	1300	1084	987	–	–	9083
1997-2002	256	306	117	556	1345	–	9648
2002-2007	136	66	126	194	447	486	8737
2007-2013	66	36	16	311	118	32	2952

Źródło: Dane wg inwentarzy Biblioteki WSD.

### Katalogi

Książnica seminaryjna, jako integralna placówka szkoły wyższej, od początku była kształtowana na bibliotekę uniwersytecką. Dlatego też dla potrzeb osób korzystających z biblioteki utworzono katalog alfabetyczny i przedmiotowy, kierując się nie tylko wytycznymi Biblioteki Narodowej, ale ze względu na specyfikę księgozbioru z wielkim znanstwem zajęto się uzupełnianiem katalogu przedmiotowego o hasła ściśle związane z naukami teologiczno-filozoficznymi<sup>13</sup>.

Zracji rozwijających się dynamicznie nowych środków technologicznych, obecnie niezmiernie ważnym procesem dla Biblioteki WSD jest wdrażanie katalogu elektronicznego, który umożliwia tej książnicy udostępnianie swoich wciąż powiększających się zbiorów za pomocą Internetu. Do roku 2006 funkcjonowały tylko tradycyjne katalogi kartkowe – alfabetyczny i przedmiotowy. W tym właśnie roku podjęto decyzję o komputeryzacji. Wybrano system KOHA<sup>14</sup>, który był zupełnie innowacyjnym systemem w Polsce. Bi-

<sup>13</sup> M. Mielcarek, K. Szopa, S. Zych, *Księgozbiór Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie*, „Bibliotekarz Rzeszowski: biuletyn Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie” 1997, nr 1(5), s. 5-7.

<sup>14</sup> To pierwszy darmowy, zintegrowany system biblioteczny o bardzo przyjaznym interfejsie. Pierwotna wersja systemu Koha powstała z inicjatywy Horowhenua Library Trust (konsorcjum bibliotek z Nowej Zelandii) i została opracowana przez firmę Katipo. U uruchomienie pierwszej instalacji miało miejsce na początku stycznia 2000 r. System ten już działa w ponad tysiącu bibliotek na całym świecie. W Polsce stosuje go dziewięć bibliotek. Program współpracuje z formatem MARC 21, dzięki czemu bez problemu można dokony-

blioteka WSD w Rzeszowie była jedną z pierwszych, która zaczęła katalogować swoje zbiory właśnie w tym systemie. Obecnie nowości katalogowane są elektronicznie, a równolegle prowadzona jest retrokonwersja do katalogu komputerowego zintegrowanego systemu bibliotecznego zbiorów opracowanych wcześniej. Dzięki funkcjonalności programu KOHA od dwóch lat jest także prowadzony inwentarz elektroniczny, co usprawniło pracę działu opracowań zbiorów wydawnictw zwartych. Do czasu ukończenia retrokonwersji nadal będzie utrzymywany katalog tradycyjny. Książki dziewiętnastowieczne opracowywane są tylko elektronicznie, gdyż zbiór ten nie posiadał wcześniej katalogu kartkowego. Ze względu na pojawianie się coraz większej ilości tytułów tzw. interdyscyplinarnych, od dwóch lat prowadzony jest także katalog artykułów wydawanych w opracowaniach zbiorowych. Umożliwia to czytelnikom dotarcie do wielu ciekawych publikacji niesamoistnych wydawniczo. Wydawnictwa ciągle również posiadają katalog elektroniczny i tradycyjny<sup>15</sup>.

**Tabela 4.** Liczba rekordów w katalogu elektronicznym z uwzględnieniem wszystkich rodzajów zbiorów.

Rodzaj zbioru	Liczba rekordów
Księgozbiór główny	29888
Zakłady naukowe i czytelnia ogólna	8092
Dysertacje	627
Artykuły	284
Księgozbiór dziewiętnastowieczny	281
Wydawnictwa ciągłe	485
Zbiory audiowizualne	250

Źródło: Raport stanu bazy katalogowej systemu KOHA.

wać konwersji rekordów z innych bibliotek pracujących w tym formacie. System zawiera pełny moduł gromadzenia z możliwością planowania budżetu, opracowywania wydawnictw zwartych i ciągłych, zarządzania czytelnikami, obsługi wypożyczeń, generowania raportów i inne. Zob. *KOHA: pierwszy zintegrowany system biblioteczny Open Source* [online]. [dostęp: 24 czerwca 2013]. Dostępny w Internecie: <http://koha.org.pl/>; *KOHA : Free Library System* [online]. [dostęp: 24 czerwca 2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.koha.pl/start.html>

<sup>15</sup> Informacje własne autora.

## Czytelnicy

Pierwotnie biblioteka służyła tylko alumnom, osobom duchownym i gronu profesorskiemu. Jednakże z czasem zauważono potrzebę otwarcia tej księżnicy dla szerszego ogółu czytelników. Zgromadzony księgozbiór stanowił sporą odmienność w porównaniu ze zbiorami innych bibliotek na terenie miasta i mógł być cennym źródłem informacji i literatury z zakresu dziedzin niedostępnych w innych miejscach. Dlatego po kilku latach od zaistnienia Biblioteki WSD zaczęto udostępniać zgromadzone tutaj zbiory osobom świeckim. Z każdym kolejnym rokiem było wyraźnie widać, że biblioteka o takim profilu gromadzenia jest wręcz niezbędna w środowisku rzeszowskim. Od roku 2005 pracownicy Biblioteki WSD zadbali o solidniejsze rozpowszechnienie informacji dotyczącej istnienia i funkcjonowania seminaryjnej księżnicy. Zaowocowało to zwiększonym zainteresowaniem czytelników tą właśnie placówką. Obecnie Biblioteka WSD w Rzeszowie służy swoim księgozbiorem jak i specjalistyczną informacją naukową wciąż zwiększającej się liczbie użytkowników<sup>16</sup>.

**Tabela 5.** Liczba osób świeckich zapisanych do Biblioteki WSD w wybranych latach.

Lata	Liczba osób świeckich zapisanych do Biblioteki WSD
Do 2004 r.	Ok. 50 osób
2008 r.	308
2013 r.	452 [stan na maj 2013]

Źródło: Dane własne autora na podstawie rejestru zapisów.

## Działalność Biblioteki

Jak już wspomniano, w początkowych latach istnienia Biblioteka WSD skupiała się jedynie na zaspokajaniu potrzeb czytelniczych alumnów, profe-

<sup>16</sup> Jw.

sorów i osób duchownych. Jednakże ze względu na specyfikę księgozbioru i zapotrzebowanie na gromadzone tutaj zbiory, seminaryjna księżnica poszerzyła swoje usługi o wszystkich zainteresowanych. Z każdym rokiem wzrasta liczba kwerend i zapytań kierowanych do Biblioteki WSD. Z racji posiadanych często unikatowych tytułów zacieśnia się współpraca pomiędzy tutejszą placówką a innymi bibliotekami z całej Polski. W 2009 roku została podpisana umowa z Biblioteką Uniwersytetu Rzeszowskiego, na bazie której studenci uniwersyteccy i alumni rzeszowskiego WSD mogą swobodnie korzystać z materiałów bibliotecznych obu księżnic. Bardzo prężnie działają też tzw. wypożyczenia międzybiblioteczne. Stałą umowę na taką formę wypożyczeń zawarto z Biblioteką Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II z Krakowa.

Ważną działalnością prowadzoną przez Bibliotekę WSD są usługi reprograficzne. Dotyczy to głównie artykułów z czasopism, które w wielu przypadkach są niedostępne w innych księżnicach.

\* \* \*

Podsumowując dwudziestoletnie istnienie Biblioteki WSD w Rzeszowie, można bez trudu zauważyć, iż jest to placówka niezmiernie ważna i potrzebna nie tylko w środowisku lokalnym. Długoletnie wysiłki i starania osób zatroskanych o tę księżnicę przynoszą znakomite efekty i przez to stawiają seminaryjną bibliotekę w szeregu nowoczesnych i otwartych na potrzeby użytkowników placówek. Przynależność do bibliotek kościelnych nie umniejsza rangi tym miejscom, a wręcz przeciwnie daje szansę na współpracę z bibliotekami o odmiennym charakterze zbiorów. Dziś Biblioteka WSD doskonale wpisuje się w mapę podkarpackiego bibliotekarstwa i choć stara się iść z duchem czasu, nie zapomina o tym, iż ma stanowić nie tylko nowoczesne miejsce poszukiwania informacji, lecz przede wszystkim wciąż być skarbnicą zabytków piśmiennictwa i dbać o zachowywanie i opracowywanie dorobku kulturalnego minionych pokoleń.

## LA BIBLIOTECA DEL SEMINARIO DIOCESANO DI RZESZÓW: IL VENTENNIO

### Sommario

Son ormai passati vent'anni dalla ristrutturazione del sistema amministrativo e pastorale della Chiesa cattolica in Polonia. Come risultato principale di quei cambiamenti apparvero alcune nuove diocesi, fra cui la diocesi di Rzeszów. Subito dopo la fondazione della nuova diocesi cominciò ad esistere il suo nuovo seminario maggiore che come tutte le istituzioni del genere si occupava della pluridimensionale formazione del futuro clero. È ovvio che uno dei livelli della formazione seminaristica occupa la formazione intellettuale. Il ruolo principale per raggiungere questo scopo svolge la biblioteca. La biblioteca del seminario maggiore di Rzeszów fin dall'inizio voleva essere all'altezza del suo compito. Durante il ventennio della sua esistenza la biblioteca elaborò un suo proprio profilo di raccogliere la collezione di libri, preparò anche il complesso dei lavoratori. Ciò rese possibile la formazione adeguata degli studenti. La cura della conservazione dei libri antichi e rari costituisce un vero contributo nei beni culturali del paese. Grazie al notevole sforzo delle persone che lavorarono e lavorano nella biblioteca, questa istituzione è nota e conosciuta fra le simili unità della Polonia meridionale. Collaborando con le altre biblioteche, eleva il livello intellettuale non solo dell'ambiente locale ma anche comincia ad essere riconoscibile in tutto il paese.

*Trad. di: Ks. Krzysztof Tyburowski*

**Sлова ключове:** Wyższe Seminarium Duchowne w Rzeszowie, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, Biblioteki teologiczne

**Parole chiave:** Seminario Maggiore Diocesano di Rzeszów, La Biblioteca del Seminario Maggiore Diocesano di Rzeszów, Le biblioteche teologiche